

Nr 33

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner rörande vissa lättnader i inkomstbeskattningen, m. m.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 254 av herr *Ohlön m. fl.* och II: 322 av herr *Ohlin m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utarbetande av en plan för fortsatt reformarbete på inkomstbeskattningens område, varvid en första riktpunkt bör vara att genom en härför anpassad ekonomisk politik och finanspolitik möjliggöra en sänkning av den direkta statliga inkomstskatten; samt

2) de likalydande motionerna I: 258 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II: 364 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Häri genom förordnas, att 8 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk — — — 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och som vid beskattningsårets utgång icke fyllt 16 år, åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 860 kronor, i ortsgrupp II 4 020 kronor, i ortsgrupp III 4 180 kronor, i ortsgrupp IV 4 340 kronor och i ortsgrupp V 4 500 kronor.

Annan skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som i andra stycket sägs.

Gift skattskyldig, — — — om barnet.

Annan skattskyldig än i andra, tredje, fjärde eller femte stycket sägs (ensamstående) äger åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter ortsavdrag med belopp som beräknats enligt 8 § 1 mom. andra eller tredje stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

8 000	men icke	12 000	kr:	800	kr för	8 000	kr och	14	%	av återstoden;
12 000	»	16 000	»:	1 360	»	12 000	»	18	%	» ;
16 000	»	20 000	»:	2 080	»	16 000	»	23	%	» ;
20 000	»	25 000	»:	3 000	»	20 000	»	28	%	» ;
25 000	»	30 000	»:	4 400	»	25 000	»	33	%	» ;
30 000	»	40 000	»:	6 050	»	30 000	»	38	%	» ;
40 000	»	60 000	»:	9 850	»	40 000	»	43	%	» ;
60 000	»	100 000	»:	18 450	»	60 000	»	48	%	» ;
100 000	»	150 000	»:	37 650	»	100 000	»	53	%	» ;
150 000	»	200 000	»:	64 150	»	150 000	»	58	%	» ;
200 000			»:	93 150	»	200 000	»	63	%	» ;

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

4 000	men icke	6 000	kr:	400	kr för	4 000	kr och	14	%	av återstoden;
6 000	»	8 000	»:	680	»	6 000	»	18	%	» ;
8 000	»	10 000	»:	1 040	»	8 000	»	22	%	» ;
10 000	»	12 000	»:	1 480	»	10 000	»	26	%	» ;
12 000	»	16 000	»:	2 000	»	12 000	»	30	%	» ;
16 000	»	20 000	»:	3 200	»	16 000	»	34	%	» ;
20 000	»	30 000	»:	4 560	»	20 000	»	38	%	» ;
30 000	»	40 000	»:	8 360	»	30 000	»	42	%	» ;
40 000	»	60 000	»:	12 560	»	40 000	»	46	%	» ;
60 000	»	100 000	»:	21 760	»	60 000	»	50	%	» ;
100 000	»	150 000	»:	41 760	»	100 000	»	55	%	» ;
150 000	»	200 000	»:	69 260	»	150 000	»	60	%	» ;
200 000			»:	99 260	»	200 000	»	65	%	» ;

Ändå att — — — denna inkomst del.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder vad angår 8 § 1 mom. i kraft den 1 januari 1959; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1959 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år. Beträffande 10 § 1 mom. träder förordningen i kraft den 1 januari 1960; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1960 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1960 eller tidigare år.

Såvitt avser de likalydande motionerna I: 254 och II: 322 har utskottet i detta sammanhang endast upptagit det yrkande, som ovan återgivits. I övrigt har dessa motioner av utskottet behandlats i annat sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena — i de delar motionerna blir föremål för behandling i detta betänkande — får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 322 och II: 364.

Skatteskalorna

Den statliga inkomstskatten för fysiska personer är i sin helhet rörlig. Grundbeloppet bestämmes efter progressiva skiktskalor, där den högsta skattesatsen är 65 procent och träffar den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger 150 000 kronor. Skattens rörlighet begränsas dock såtillvida, att — för det fall uttagningsprocenten bestämmes högre än till 100 procent av grundbeloppet — skatten ej får i något skikt överstiga 65 procent av den beskattningsbara inkomsten.

Skalorna, en för gifta och med dem i ortsavdragshänseende likställda och en för övriga (ensamstående) skattskyldiga, ändrades senast genom beslut av 1956 års riksdag. Till grund för ändringen låg Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 88, vilken tillstyrktes av bevillningsutskottet i dess av riksdagen godkända betänkande nr 40. De ändrade skalorna, som tillämpas med avseende å preliminär skatt från och med innevarande år och med avseende å slutlig skatt första gången vid 1958 års taxering, medför en sänkning av den statliga inkomstskatten för fysiska personer, med tyngdpunkten förlagd till de mindre inkomstagarna. Inkomstminskningen för staten genom ändringarna beräknades till ca 375 miljoner kronor för helt år vid en uttagningsprocent av 100.

I de i anledning av propositionen nr 88 väckta motionerna I: 535 och II: 683 framställdes samma yrkande som i förevarande motioner. Bevillningsutskottet framhöll att de i förenämnda motioner förordade skatteskalorna ur teknisk synpunkt kunde anses ha vissa företräden framför de i propositionen föreslagna. Genom att motionärerna ansett sig kunna acceptera ett så stort årligt skattebortfall som 825 miljoner kronor hade förstnämnda

skalor kunnat uppbyggas så att de gav en jämnare stegring av skattesatsen vid stigande inkomst, underlättade en framtida breddning av de enhetliga skikten och medförde en förskjutning uppåt i inkomstlägena av övre gränsen för sambeskattning enligt tudelningsprincipen. Ett antagande av dessa skalor skulle emellertid inte innebära, att skattesänkningens tyngdpunkt förlades till de mindre inkomsttagarna. De största relativa lättnaderna skulle komma giffa skattskyldiga i mellanlägena till godo. Skillnaden i kronor räknat mellan den skattelättnad, som de minsta inkomsttagarna skulle få, och den, som skulle tillkomma de största inkomsttagarna, var vidare avsevärt större i motionärernas förslag än i det som förordades av departementschefen. Härtill kom att utrymme för ett så avsevärt totalt skattebortfall, som ett antagande av motionärernas skalor skulle medföra, uppenbarligen ej var för handen. Utskottet avstyrkte därför motionerna i nu avsedda delar.

Även vid 1957 års riksdag framställdes i de likalydande motionerna I: 368 och II: 458 yrkade om skattesänkning av samma innebörd, som i motionerna vid 1956 års riksdag. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 41 ansåg utskottet, att statsfinansiellt utrymme inte förelåg för någon mer betydande sänkning av den statliga inkomstskatten med hänsyn till den kompensation av statsmedel, som skulle utgå till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen. En skattesänkning ansågs heller inte kunna möjliggöras genom den av motionärerna rekommenderade utvägen att minska statens utgifter. Utskottet avstyrkte därför bifall till motionerna.

I de likalydande motionerna I: 258 och II: 364 anföres i huvudsak följande.

Det finns ingen anledning varför ej vi i vårt land skulle ha samma utsikter till gynnsamma verkningar av en lågskattepolitik och av noggrant planerade skattesänkningar, som andra länder haft. Vi har bakom oss en nästan oavbruten faktisk skatteskräpningsperiod. Ovanpå den ordinarie beskattningen har »av konjunkturpolitiska skäl» extraskatter lagts, som när löpande budgetår gått till ända på en tid av sex år skärpt skattebelastningen med omkring tvåtusen miljoner kronor. Skattetänkandet har undan för undan gripit kring sig, särskilt i form av ett »marginalskattetänkande», vars samhällsekonomiska skadeverkningar intensifieras med de allmänt stigande inkomsterna. Hänsynen såväl till den mänskliga faktorn som till de direkt mätbara återverkningarna av ett högt skattetryck gör det befogat att hävda att det är både rationellt och nödvändigt — såväl ur samhällsekonomisk som statsfinansiell synpunkt — att planera för skattesänkningar.

Hur angelägen och nödvändig en genomgripande skattesänkning för alla än är, bör den icke genomföras vid en tidpunkt, då läget är sådant att dess gynnsamma återverkningar allvarligt riskeras. Den bör ej heller genomföras i en takt, som äventyrar skattesänkningens hållfasthet eller den mera långsiktiga skattesänkningsplaneringens möjligheter.

Motionärerna redovisar därefter vissa av högerpartiet yrkade begränsning-

ar i statens utgifter, som vid fullt genomslag beräknas uppgå till ca 800 miljoner kronor för helt år.

Den skattesänkningstidtabell motionärerna anser sig ha grund för i sina förslag till sänkta statsutgifter sammanfattas sålunda:

Den 1 juli 1958 sänkes skatten på motorbränsle, speciellt avsedd för den tunga trafiken och fordonsskatten på tyngre nyttomotorfordon. Detta sänker statens inkomster med omkring 38 miljoner kronor per år.

Den 1 januari 1959 höjes det statliga ortsavdraget för familjer med barn med 500 kronor. För helt år medför detta att statens inkomster sjunker med 75 miljoner kronor per år.

Den 1 januari 1959 borttages kvarlåtenskapsskatten utan att någon höjning göres i arvslottbeskattningen. Detta kan anses innebära risk för en minskning i statens inkomster med 25 miljoner kronor på helt år.

Den 1 januari 1959 avskaffas dyrortsgrupp 2 vid beskattningen och de kommuner, som nu hänföres dit, uppflyttas till dyrortsgrupp 3. Statens inkomster torde därigenom komma att nedgå med 12 miljoner kronor per år. Den sammanlagda summa med vilken dessa rationaliseringsåtgärder i skattesystemet schematiskt sett kan beräknas minska statsinkomsterna uppgår till 150 miljoner kronor på ett helt år räknat. För en allmän sänkning i den direkta beskattningen skulle under förutsättning att de förordade utgiftsbegränsningarna vidtages sålunda återstå 650 miljoner kronor. För allmänna skattesänkningar skulle efter en nedräkning i kalkylen, som beror på förslag om den extra bolagsskattens avveckling, återstå 570 miljoner kronor.

Denna allmänna skattesänkning föreslås planerad efter följande riktlinjer:

Från den 1 juli 1959 beviljas skattebetalarna en »skatterabatt» på tio procent på den direkta statsskatt, som skall erläggas under andra halvåret 1959. Denna rabatt tillåtes slå igenom i preliminärskattetabellerna från nämnda datum och minskar alltså såväl källskatteavdragen som den slutliga skatten. För tiden 1 juli 1959 till 31 december samma år kan en inkomstminskning för statens del med 180 miljoner kronor anses trolig.

Från den 1 januari 1960 träder de i motionerna föreslagna skatteskalorna i kraft vid en uttagningsprocent av 100. Så vitt nu kan bedömas kan detta beräknas medföra en inkomstminskning för staten under återstoden av då löpande budgetår med omkring 160 miljoner kronor. Kalkylmässigt leder denna sammanställning till slutsatsen att sedan de totala minskningarna i statens inkomster, som kan uppkomma på grund av samtliga föreslagna skattesänkningar, avräknats, återstår av de utgiftsbegränsningar högerpartiet föreslagit, ett belopp av 230 miljoner kronor.

På helt år medför de nya skatteskalorna en större allmän skattesänkning än den som ovan kalkylerats till sammanlagt 340 miljoner kronor. En sammanlagd skattelättnad på mellan 500 och 550 miljoner kronor per år förefaller motionärerna sannolik. Då det gäller att besvara frågan om statsfinansiering kan påräknas för en sådan reform måste två omständigheter beaktas. Då denna allmänna skattesänkning får aktualitet måste un-

der alla förhållanden det redan nu osannolika inkomstbortfallet för staten på grund av den extra bolagsskattens avskaffande vara mer än kompenserat. En allmän skattesänkning, som visserligen satts in successivt men tillkännagives i sin helhet från början, skapar undan för undan underlag för sig själv.

Slutligen anföres att en övergång till de förordade skalorna skulle innebära, att den puckel som finns i skatteskalen för gifta i skikten närmast över beskattningsbar inkomst å 10 000 kronor skulle elimineras samt att gränsen för tudelningsprincipens tillämpande väsentligt skulle höjas. Utseendet av skatteskalorna framgår av följande sammanställning.

Beskattnings- bar inkomst, 1 000-tal kronor	Gifta		Ensamstående	
	Nuvarande skala	Motionärernas förslag	Nuvarande skala	Motionärernas förslag
0— 4	11	10	11	10
4— 6	11	10	17	14
6— 8	11	10	22	18
8— 10	17	14	25	22
10— 12	21	14	28	26
12— 16	27	18	32	30
16— 20	31	23	36	34
20— 25	37	28	41	38
25— 30	37	33	41	38
30— 40	43	38	45	42
40— 60	48	43	49	46
60—100	54	48	54	50
100—150	59	53	59	55
150—200	65	58	65	60
200—	65	63	65	65

Fortsatt reformarbete på skatteväsendets område

I de likalydande motionerna I: 369 och II: 455 vid 1957 års riksdag yrkades skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en plan för fortsatt reformarbete på skatteväsendets område. I sitt betänkande nr 41, vari utskottet avstyrkte bifall till motionerna, anförde utskottet att något behov av den i motionerna begärda planen för det dåvarande inte förelåg på grund av att det inte fanns statsfinansiellt utrymme för ytterligare skattesänkningar av större omfattning. Härutöver erinrade utskottet om att utredning rörande de reformer på den direkta beskattningens område, som närmast påkallade sin lösning, antingen redan påginge eller också ställts i utsikt inom en nära framtid.

Betänkandet godkändes av riksdagen.

I de likalydande motionerna I: 254 och II: 322 anföres bl. a. att vad som saknats i den hittills förda politiken har varit en mera omsorgs-

full planering, med sikte på de statsfinansiella och samhällsekonomiska resurserna och deras naturliga tillväxt i ett progressivt samhälle med bevarade stabila ekonomiska förhållanden. Vidare har i otillräcklig grad de faktorer beaktats som grundlägger en tillfredsställande kapitalförsörjning i det enskilda och frivilliga sparandets former. Det statsfinansiella handlingsmönstret måste emellertid anpassas inte bara efter en långsiktig planering utan även efter den faktiska situation som föreligger. Vad läget synes kräva i högre grad än någonsin är målmedvetna åtgärder i syfte att råda bot på den kris, som sedan länge fått härja inom den svenska samhällsekonomin, och som givet och fortfarande ger sitt mest kännsbara utslag på kapitalmarknaden. Även skattepolitiken och dess utformning kommer här in i bilden.

Tyngdpunkten i ur statsfinansiell synpunkt möjliga reformer av skattelagstiftningen synes böra läggas vid sådana åtgärder som har en mera påtagligt gynnsam effekt på produktionens utveckling särskilt genom sin inverkan på sparandet. De finansiella förutsättningarna för produktionslivet och därmed underlaget för den reala levnadsstandarden för alla beror i hög grad på beskattningens konstruktion. Företagsbeskattningen framträder från denna synpunkt som ett av de områden där reformer är särskilt påkallade.

Det direkta skattetryckets hårdhet understryker också angelägenheten av att en allmän och väsentlig reduktion av den statliga inkomstskatten eftersträvas, så snart statsfinansiella förutsättningar härför kan skapas. Vidare pockar vissa delreformer i skattelagstiftningen, varav en del redan är föremål för offentlig utredning, på sitt förverkligande. För dessa uppgifters genomförande kräves en planering, så att statsmakterna kan skapa sig en samlad överblick över de olika skattereformer av hög angelägenhetsgrad, som är aktuella, samt deras statsfinansiella konsekvenser. Bland sådana delreformer av stor vikt kan som exempel nämnas en lindring av sambeskattningen genom förstärkning av förvärvsavdragen, en reformering av ortsgupperingen vid beskattningen samt barnfamiljernas beskattning. Vad som nu inträffat på det statsfinansiella området bör ytterligare understryka betydelsen av att en planering av här angiven beskaffenhet kommer till stånd. I synnerhet i nu rådande läge måste det anses viktigt, att statsmakterna söker skapa sig en i förväg genomtänkt handlingslinje i reformarbetet i fråga om inkomstbeskattningen. Dess successiva genomförande måste givetvis slutligen bero på det statsfinansiella utrymmet samt det allmänna samhällsekonomiska läget. Redan en dämpning i den år från år fortgående ökningen av statsutgifterna skulle skapa ett visst utrymme för lättnader i inkomstbeskattningen. I den planering som motionärerna åsyftar bör även ingå kalkyler för statskassans automatiska inkomst- och utgiftsutveckling för ett antal år framåt.

Utskottet

I årets statsverksproposition visar de föreslagna egentliga statsutgifterna på driftbudgeten en uppgång från riksstaten 1957/58 med 859 miljoner kronor. Då emellertid utgifterna för statens kapitalfonder nedräknats med netto 135 miljoner kronor, stannar hela ökningen på driftbudgeten vid 724 miljoner kronor. Utgiftssumman på driftbudgeten uppgår därigenom till 12 018 miljoner kronor. Häri ingår emellertid endast en del av de ökade kostnader för försvaret som kommer att aktualiseras nästa budgetår. Vid beräkningen av utgifterna på driftbudgeten har hänsyn icke heller tagits till de merkostnader, som kan bli en följd av pågående pensionsförhandlingar med stats-tjänstemännens huvudorganisationer, och ej heller till de merkostnader på vissa avlöningsanslag, som kan uppkomma vid genomförandet av arbetstidsförkortningen. Hänsyn har ej heller kunnat tas till kostnaderna för en eventuell höjning av statstjänstemännens löner från och med den 1 januari 1959. Av den sammanlagda nettoökningen under departementshuvudtitlarna med 859 miljoner kronor i förhållande till gällande riksstat kan 772 miljoner kronor betraktas som automatiska förändringar.

Medan sålunda utgifterna fortgående stigit visar statsinkomsterna en stagnation. Inkomsterna på driftbudgeten, som för nästa budgetår beräknas till 12 266 miljoner kronor, företer en uppgång med endast 83 miljoner kronor i jämförelse med riksstaten för budgetåret 1957/58. Inkomstskattetiteln har även efter vidtagen uppräknning med hänsyn till den förutsatta höjningen av folkpensionsavgifterna upptagits med samma belopp som på innevarande budgetårs riksstat, nämligen 6 100 miljoner kronor.

Då inkomsterna angivits till 12 266 miljoner kronor och utgifterna till 12 018 miljoner kronor, skulle för budgetåret 1958/59 uppkomma ett överskott på driftbudgeten med 248 miljoner kronor. Emellertid ingår bland inkomsterna netto 200 miljoner kronor kommunalskattemedel, som enligt gällande regler skall reserveras på budgetutjämningsfonden i avvaktan på utbetalning till kommunerna. Efter reduktion med detta belopp kvarstår ett överskott på driftbudgeten om 48 miljoner kronor. Vid en bedömning av utfallet av budgeten måste emellertid beaktas — förutom att vissa utgiftsposter ej kunnat anges — att en icke oväsentlig nettoförbrukning av reserveringsmedel kan förutses ske under budgetåret, uppskattad till ca 200 miljoner kronor. I stället för det å driftbudgeten formellt beräknade överskottet med 48 miljoner kronor kan sålunda utfallet av driftbudgeten nästa budgetår förväntas komma att utvisa ett underskott såvida icke nya inkomster tillkommer.

Visserligen har sedermera driftbudgeten tillförts inkomster, som inte upptagits i statsverkspropositionen, nämligen genom det beslut om höjning och införande av vissa punktskatter, som riksdagen efter förslag i Kungl. Maj:ts proposition nr 50 nyligen fattat. Utskottet har vidare tillstyrkt det förslag rörande motsvarande åtgärder beträffande andra punktskatter, som fram-

lagts i propositionen nr 53. Härigenom skulle för nästa budgetår statsinkomsterna öka med ca 390 miljoner kronor. Detta belopp är emellertid icke större än att det åtgår att täcka den höjning av försvarsutgifterna, vartill hänsyn inte togs vid uppgörande av det i statsverkspropositionen framlagda riksstatsförslaget.

Beträffande kapitalbudgeten föreslås i jämförelse med gällande riksstat en nettoökning av investeringsanslagen med 80 miljoner kronor. Även på kapitalbudgeten kan tillkomma utgifter, vartill hänsyn icke kunnat tagas vid nu verkställda beräkningar.

Sedan avdrag gjorts för avskrivningsmedel etc. samt hänsyn tagits till en beräknad förbrukning av äldre investeringsanslag med 150 miljoner kronor skulle för kapitalbudgetens finansiering framkomma ett medelsbehov av 1 600 miljoner kronor. Den nuvarande budgetens finansieringsbehov — d. v. s. totalbudgetens underskott — har likaledes beräknats till 1 600 miljoner kronor.

De bedömningar av utvecklingen efter nästkommande budgetår, som redovisats i statsverkspropositionen, ger en liknande bild av det kommande statsfinansiella läget. Sålunda har beräknats att inkomstskatteliteln inte skulle öka från 1958/59 till 1959/60 och att övriga inkomster skulle komma att utvisa en ökning med endast ca 180 miljoner kronor. Från 1959/60 till 1960/61 ter sig utvecklingen något gynnsammare men den beräknade totala inkomstökningen uppgår likväl endast till ca 360 miljoner kronor. Beträffande utgiftsutvecklingen kan räknas med en automatisk årlig utgiftsstegring å minst 300 miljoner kronor. Härtill kommer andra utgiftsökningar, som inte torde kunna undvikas. Man måste därför räkna med minst samma underskott under budgetåret 1959/60 som nu kalkylerats för nästa budgetår och att — såvitt nu kan bedömas — totalbudgetsaldona för de därefter följande budgetåren torde komma att utvisa ännu större underskott. Det är mot bakgrunden av nu angivna förhållanden, som yrkandet i de förevarande motionerna bör bedömas.

Vad först angår motionerna I: 258 och II: 364 yrkas däri *dels* att ortsavdraget vid den statliga beskattningen höjes med 500 kronor såvitt avser familjer med barn *dels* att de vid samma beskattning gällande skatteskalorna ändras med tillämpning först från ingången av år 1960 och då åtföljs av en skatteprocent av 100. Av nämnda yrkanden skulle föranledas ett skattebortfall för staten å för helt budgetår 75 miljoner kronor genom ortsavdragshöjningen resp. 340 miljoner kronor genom de ändrade skatteskalorna. Tillsammans med andra skattesänkingsförslag, som motionärerna ställt sig bakom, skulle enligt motionärernas beräkningar uppkomma ett totalt skattebortfall å 500—550 miljoner kronor för år.

För att möjliggöra de föreslagna skattesänkningarna bör enligt motionärernas mening de statliga utgifterna begränsas. Motionärerna hänvisar till att de i andra sammanhang föreslagit utgiftsbegränsningar på driftbudgeten, som för nästkommande budgetår skulle uppgå till ca 590 miljoner kronor och

för senare budgetår till minst 680 miljoner kronor. Vid dessa beräkningar har ingen hänsyn tagits till den minskning i nödvändigheten att göra avskrivningar på driftbudgeten, som direkt följer av den bostadsfinansieringspolitik motionärerna i konkreta förslag företräder. Medräknas dessa avskrivningsmedel uppgår de föreslagna utgiftsbegränsningarna på driftbudgeten vid fullt genomslag till 800 miljoner kronor per år och för nästa budgetår till ca 730 miljoner kronor.

Som av den ovan återgivna redogörelsen framgår beräknas budgetutfallet under budgetåret 1959/60 bli negativt och såväl driftbudgeten som totalbudgeten komma att visa underskott. Såvitt nu kan bedömas torde de närmaste åren därefter komma att ge ännu större underskott, om ej särskilda åtgärder vidtas. Det torde också vara förenat med betydande risker att vid skattepolitikens utformning utgå från att det samhällsekonomiska kravet på en restriktiv finanspolitik skulle bli mindre angeläget under framförliggande år. Möjligheterna att genomföra skattesänkningar för fysiska personer i den omfattning, som angivits i motionerna, måste därför bedömas vara små. Givetvis är det i och för sig angeläget att alla möjligheter till skattesänkningar tillvaratas. Att genomföra ytterligare skattesänkningar i ett läge då statens finanser än så ansträngda som nu är fallet synes utskottet dock inte försvarbart. Huruvida och i vad mån det är möjligt att skapa utrymme för skattesänkningar genom beskärning av statsutgifterna kan i dagens läge inte överblickas. Såvitt avser budgetåret 1958/59 torde det emellertid knappast vara möjligt att utöver de inskränkningar som vidtagits i samband med budgetbehandlingen göra tillräckliga besparingar. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen inte biträtt det förslag om ändring av grunderna för de allmänna barnbidragen, varav skulle föranledas den största av de utgiftsminskningar, vilka utgör en förutsättning för det i motionerna framlagda förslaget.

Under angivna förhållanden anser utskottet inte att statsmakterna — såsom motionärerna föreslagit — nu bör binda sig för en ändring av skatteskalorna i syfte att sänka statsbeskattningen från och med år 1960. Utskottet, som i övrigt ansluter sig till de invändningar gentemot de föreslagna skalorna, som framförts av 1956 och 1957 års bevillningsutskott, avstyrker sålunda ifrågavarande motionsyrkande.

Beträffande yrkandet om införande av ett förhöjt ortsavdrag vid den statliga beskattningen för familjer med barn vill utskottet erinra om, att barnavdragen vid den statliga beskattningen avskaffades genom beslut av 1947 års riksdag. I stället infördes bestämmelser om rätt för den som har vårdnaden om barn att uppbära barnbidrag för barnet. I syfte att lätta barnfamiljernas ekonomiska börda har det allmänna barnbidraget från och med år 1958 höjts till 400 kronor för år. Att vid sidan härav eller i stället för allmänt barnbidrag till ett barn ha ett för barnfamiljer gällande högre ortsavdrag bör enligt utskottets mening inte ifrågakomma. Genom det förordade systemet skulle den efter 1957 års höjning av de kommunala ortsavdragen

uppnådda likformigheten mellan statliga och kommunala ortsavdrag överges till men för taxerings- och uppbördsarbetet. Utskottet anser sig sålunda inte heller i denna del kunna biträda yrkandet i motionerna I: 258 och II: 364.

Utskottet har slutligen att behandla yrkandet i de likalydande motionerna I: 254 och II: 322 om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en plan för fortsatt reformarbete på skatteväsendets område. Till stöd för yrkandet har anförts att det direkta skattetryckets hårdhet understryker angelägenheten av att en allmän och väsenlig reduktion av den statliga inkomstskatten eftersträvas, så snart statsfinansiella förutsättningar härför kan skapas. Vissa delreformer i skattelagstiftningen, varav en del redan är föremål för offentlig utredning, pochar på sitt förverkligande. För dessa uppgifters genomförande kräves en planering, så att statsmakterna kan skapa sig en samlad överblick över de olika skattereformer av hög angelägenhetsgrad, som är aktuella, samt deras statsfinansiella konsekvenser. Bland sådana delreformer av stor vikt nämnes i motionerna en lindring av sambeskattningen genom förstärkning av förvärvsavdragen, en reformering av ortsgrupperingen vid beskattningen samt barnfamiljernas beskattning. En första riktpunkt bör härvid vara att genom en härför anpassad ekonomisk politik och finanspolitik möjliggöra en sänkning av den statliga inkomstskatten för fysiska personer snarast möjligt.

Av vad utskottet tidigare anført framgår att de framtida möjligheterna till mer omfattande skattesänkningar ter sig ytterligt osäkra. Då skatteinkomsterna synes ha stagnerat efter de år 1956 och 1957 vidtagna reformerna på inkomstbeskattningens område, torde för ytterligare skattesänkningar erfordras avsevärda besparingar i fråga om statens utgifter. I vad mån sådana kan åstadkommas är tveksamt med hänsyn till omfattningen av från statens sida hittills gjorda åtaganden. Bl. a. kan erinras om att staten åtagit sig att under ytterligare två år ge kommunerna full kompensation för den genom förra årets reform förorsakade minskningen i det kommunala skatteunderlaget.

Som motionärerna framhållit är åtskilliga frågor rörande beskattningen, vilka av riksdagen betraktats såsom angelägna och vilkas genomförande kan komma att medföra skattebortfall för staten, föremål för Kungl. Maj:ts prövning eller under utredning. Bland dessa är t. ex. frågorna om slopande av skattegrupperingen, om sambeskattning av äkta makar och om införande av förlust- och resultatsutjämning. Om och i vad mån nu åsyftade reformer kan genomföras bör övervägas i vanlig ordning, därvid givetvis en avvägning av olika frågors angelägenhetsgrad bör göras under hänsynstagande till det aktuella statsfinansiella och samhällsekonomiska läget.

Utskottet anser för sin del inte att något behov nu föreligger av den i motionerna begärda planen för ett fortsatt reformarbete på inkomstbeskattningens område och avstyrker i enlighet härmed yrkandet därom i motionerna I: 254 och II: 322.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att

1) de likalydande motionerna I: 254 av herr Ohlon m. fl. och II: 322 av herr Ohlin m. fl. angående vissa skattepolitiska frågor, i vad motionerna behandlas i detta betänkande, samt

2) de likalydande motionerna I: 258 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 364 av herr Hjalmarson m. fl. om vissa lättnader i beskattningen av fysiska personer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 mars 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Eriksson, Spetz, Snygg*, Gustaf Elofsson, Erik Jansson, Söderquist, Bengtson, Yngve Nilsson och Helleblad*; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Brandt, Gustafson i Göteborg*, Kärrlander, Vigelsbo, Magnusson i Borås, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, Anderson i Sundsvall* och fru Holmqvist.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

1) vid *punkten 1*) (utarbetande av en plan för ett fortsatt reformarbete på skatteväsendets område)

a) av herrar *Spetz, Söderquist, Gustafsson* i Göteborg, *Christenson* i Malmö och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett *dels* att utskottet bort anföra:

»Det allmänna statsfinansiella läget har under det senaste året undergått en markerad utveckling i försämrande riktning. De löpande statsutgifterna visar en kraftig ansvällning samtidigt som inkomsterna stagnerar. Det vid riksdagens början framlagda förslaget till riksstat för nästa budgetår redovisade sålunda en ökning av utgifterna på driftbudgeten med 724 milj. kronor jämfört med innevarande budgetår, medan inkomstsidan visade en uppgång med endast 83 milj. kr. Formellt redovisade riksstatförslaget ett överskott av 48 milj. kr. Men härvid bör uppmärksammas att riksstatförslaget var i väsentliga delar ofullständigt så till vida som fjärde huvudtiteln i huvudsak utbrutits ur förslaget. Med hänsyn till de faktiska, redan löpande

kostnaderna under denna huvudtitel upptog det i statsverkspropositionen redovisade riksstatförslaget statsutgifterna till ca 300 milj. kr. för lågt belopp. En samlad bedömning från riksdagens sida vid riksstatförslagets framläggande måste givetvis allvarligt försvåras av en så ofullständig och missvisande redovisning, och detta »hål» i budgeten har senare också fått täckas genom särskilda skattehöjningar.

Att statsinkomsterna såsom framgått av det förut anförda plötsligt stagnerar i sin utveckling förtjänar allvarlig uppmärksamhet. Enligt utskottets uppfattning är detta till väsentlig del att hänföra till den under en följd av år förda finanspolitiken och den ekonomiska politiken i övrigt, som icke i tillräcklig grad beaktat betydelsen av att gynnsamma villkor skapas för produktionslivets utbyggnad och kapitalförsörjning. Så har t. ex. en olämpligt utformad företagsbeskattning uppenbarligen vållat en klart ogynnsam utveckling av skatteunderlaget vad gäller denna beskattning. Utskottet återkommer härtill i ett senare betänkande. Utskottet vill också i detta sammanhang understryka vikten av att snara åtgärder vidtages i syfte att stimulera det frivilliga, enskilda sparandet. Utskottet hänvisar härvid till sitt betänkande nr 29 i anledning av det i de likalydande motionerna I: 254 av herr Ohlon m. fl. och II: 322 av herr Ohlin m. fl. framförda förslaget om skattelättnad för medel som insättes å särskilda sparkonton.

Av det förut anförda framgår att utskottet även i övrigt ansluter sig till den uppfattning om det aktuella skattepolitiska läget som kommit till uttryck i nyssnämnda motioner. Skattetryckets hårdhet understryker angelägenheten av att en allmän och väsentlig reduktion av den statliga inkomstskatten eftersträvas så snart statsfinansiella förutsättningar härför kan skapas. Härtill kommer olika delreformer i skattelagstiftningen, vilka pochar på sitt förverkligande. Motionärerna framhåller att för dessa uppgifters genomförande kräves en planering, så att statsmakterna kan skapa sig en samlad överblick över de olika skattereformer av hög angelägenhetsgrad, som är aktuella, samt deras statsfinansiella konsekvenser. Som exempel på sådana delreformer nämner motionärerna en lindring av sambeskattningen genom förstärkning av förvärvsavdragen, en reformering av ortsgrupperingen vid beskattningen samt lättnader i barnfamiljernas beskattning. Utskottet vill för sin del tillstyrka att en sådan planering som den av motionärerna förordade kommer till stånd. I synnerhet i nu rådande läge måste det, såsom motionärerna framhåller, anses viktigt, att statsmakterna söker skapa sig en i förväg genomtänkt handlingslinje i reformarbetet i fråga om inkomstbeskattningen. Dess successiva genomförande måste givetvis slutligen bero på det statsfinansiella utrymmet samt det allmänna samhällsekonomiska läget. I en sådan planering bör självfallet även ingå kalkylen för statskassans automatiska inkomst- och utgiftsutveckling för ett antal år framåt.

I likhet med vad motionärerna framhållit bör de reformer i fråga om rätt till förlust- och resultatutjämnning vid beskattningen, varom utredning pågår och förslag förutsättes bli framlagt inom en nära framtid, samt i fråga om

arvsbeskattningen, varom förslag aviserats till årets riksdag, genomföras utan dröjsmål och oberoende av den av utskottet förordade planeringen med hänsyn till dessa reformers särskilda betydelse för produktionslivet och sparandet.»

dels ock att utskottet under punkten 1) bort hemställa:

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 254 av herr Ohlon m. fl. och II: 322 av herr Ohlin m. fl. — i vad motionerna behandlats i detta betänkande — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utarbetande av en plan för fortsatt reformarbete på inkomstbeskattningens område, varvid en första riktpunkt bör vara att genom en härför anpassad ekonomisk politik och finanspolitik möjliggöra en sänkning av den direkta statliga inkomstskatten.

b) av herrar *Yngve Nilsson* och *Magnusson* i Borås;

2) vid *punkten 2)* (ortsavdrag för barnfamiljer och ändring i de statliga skatteskalorna) av herrar *Yngve Nilsson* och *Magnusson* i Borås, vilka — under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 258 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 364 av herr Hjalmarson m. fl. — ansett att utskottet under punkt 2) bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till nämnda motioner antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk — — — 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och som vid beskattningsårets utgång icke fyllt 16 år, åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 860 kronor, i ortsgrupp II 4 020 kronor, i ortsgrupp III 4 180 kronor, i ortsgrupp IV 4 340 kronor och i ortsgrupp V 4 500 kronor.

Annan skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig

anställd, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som i andra stycket sägs.

Gift skattskyldig, — — — om barnet.

Annan skattskyldig än i andra, tredje, fjärde eller femte stycket sägs (ensamstående) äger åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter ortsavdrag med belopp som beräknats enligt 8 § 1 mom. andra eller tredje stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

8 000 men icke	12 000 kr:	800 kr för	8 000 kr och	14 %	av återstoden;
12 000 » »	16 000 » :	1 360 » »	12 000 » »	18 % »	» ;
16 000 » »	20 000 » :	2 080 » »	16 000 » »	23 % »	» ;
20 000 » »	25 000 » :	3 000 » »	20 000 » »	28 % »	» ;
25 000 » »	30 000 » :	4 400 » »	25 000 » »	33 % »	» ;
30 000 » »	40 000 » :	6 050 » »	30 000 » »	38 % »	» ;
40 000 » »	60 000 » :	9 850 » »	40 000 » »	43 % »	» ;
60 000 » »	100 000 » :	18 450 » »	60 000 » »	48 % »	» ;
100 000 » »	150 000 » :	37 650 » »	100 000 » »	53 % »	» ;
150 000 » »	200 000 » :	64 150 » »	150 000 » »	58 % »	» ;
200 000		93 150 » »	200 000 » »	63 % »	» .

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger:

4 000 men icke	6 000 kr:	400 kr för	4 000 kr och	14 %	av återstoden;
6 000 » »	8 000 » :	680 » »	6 000 » »	18 % »	» ;
8 000 » »	10 000 » :	1 040 » »	8 000 » »	22 % »	» ;
10 000 » »	12 000 » :	1 480 » »	10 000 » »	26 % »	» ;
12 000 » »	16 000 » :	2 000 » »	12 000 » »	30 % »	» ;
16 000 » »	20 000 » :	3 200 » »	16 000 » »	34 % »	» ;
20 000 » »	30 000 » :	4 560 » »	20 000 » »	38 % »	» ;
30 000 » »	40 000 » :	8 360 » »	30 000 » »	42 % »	» ;
40 000 » »	60 000 » :	12 560 » »	40 000 » »	46 % »	» ;
60 000 » »	100 000 » :	21 760 » »	60 000 » »	50 % »	» ;
100 000 » »	150 000 » :	41 760 » »	100 000 » »	55 % »	» ;
150 000 » »	200 000 » :	69 260 » »	150 000 » »	60 % »	» ;
200 000		99 260 » »	200 000 » »	65 % »	» ;

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder vad angår 8 § 1 mom. i kraft den 1 januari 1959; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1959 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år. Beträffande 10 § 1 mom. träder förordningen i kraft den 1 januari 1960; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1960 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1960 eller tidigare år.